

ZNAČAJ I FUNKCIJA DRUŠTVENE TEORIJE U NAUČNOM ISTRAŽIVANJU GRAĐANSKOG SISTEMA ODNOSA I GRAĐANSKIH STANOVIŠTA

THE IMPORTANCE AND FUNCTIONS OF SOCIAL THEORY IN SCIENTIFIC RESEARCHING OF THE CIVIC RELATIONS SYSTEM AND CIVIC VIEWPOINT

Sažetak

*Svojom osnovom jasno usmjeravanog razgraničenja građanskih od društveno-historijskih procesa studija **Značaj i funkcija društvene teorije u naučnom istraživanju građanskog sistema odnosa i građanskih stanovišta** ukazuje na suštinske odrednice i konsekvence njihovog poistovjećivanja, odnosno na područja funkcija i stremljenja koje to i takvo poistovjećivanje obavlja, nosi i producira. Građanske pozicije i stanovišta prevashodno se zauzimaju da prikažu i izlože na koji način date strukture i ustanove građanskog procesa ostvaruju svoje svrhe i funkcije, neovisno od toga što manjim ili većim opsegom zauzetost tim motivima i preokupacijama ostavlja nedovoljno uvaženim uslovljenost, uzajamni uticaj, objektivni društveni smisao, kvalitativni intenzitet, namjeravano ili ideologijskim pobudama i interesima određujuće determinante racionalnosti, odnosno iracionalnosti i odnose producirane tim determinantama. Odlučno zapostavljanje, neosvrtnje i zanemarivanje od agenasa ovih determinanti proisteklih društvenih stanja i odnosa, poglavito posljedica koje su tim putem i postupkom proizvedene, ne može priuštiti okvir kojim bi provedeni postupak primjenom načela dosljednosti potvrdio prihvaćanje naučno-teorijske relevancije, a da bi valjana respektabilnost istraživačkih rezultata služila nezaobilaznom uporištu, osloncu, bila primordijalna regulativnost, mjera primjenjivih principa i kriterija založenih u funkciji nadilaženja djelimičnog rasvjetljavanja neizostavnih obilježja karaktera kontinuitetom generiranih građanskih stanja, odnosno građanskim motivima izgrađivanih interesa i odnosa.*

Sagledavajući sferu građanskog stvaranja i omogućavanja odnosa u njenom bitnom uključenju, održavanju, konstituiranju i generiranju struktura, stanja i situacija društva, društvena teorija ostvaruje mogućnost naučno priznate i prihvaćene valorizacije, dolaženje do aksioma koji istraživačkom postupku

jedino obezbjeđuje pouzdanost, jedino potvrđuje pretenziju da postignuti rezultati imaju se prihvatiti za validne. Afirmiranje istraživačkog postupka na konceptualno artikuliranim i proisteklo potvrđenim metodološkim postulatima akceptiranih samom provjerenom i dokazanom koherencijom sa prirodom životvorno održive zbilje istiskuje zastranjivanja konačno izražena circulus vitiosusom, obezbjeđuje bilo od pogreški zapadanja u tzv. sirovi empirizam, a podjednako ne pobuđuje prostor čiji su ishodi metafizičke objektivacije odnosno spekulacije.

Ključne riječi: društvena teorija, građanski procesi, građanska stanovišta, građanska dinamika, liberalni stadij, postliberalni principi, građanska samosvrhovitost, egzegeza odvijanja građanske zakonitosti, komponente iracionalnosti

Summary

*With its basis in clearly oriented demarcation between the civic and socio-historical processes, the study “**Importance and Functions of Social Theory in Scientific Researching of the Civic Relations System and Civic Viewpoint**” points at vital settings and consequences of their identification, respectively in the areas of functionality and aspirations that even performs, carries and produces such identification. The civic position and points of view primarily advocate the presenting and laying down in which way the given structures and institutions of civic process achieve their purpose and function, regardless of the fact that with a lesser or greater extent of commitment to these motifs and preoccupations leave insufficiently considered the conditionality, mutual influence, objective social meaning, qualitative intensity, intended or ideological motivated interests determined rationality or irrationality and relationships produced by these determinants. The resolute overlook, lack of referring to and neglecting these determinants’ agents are derived from social conditions and relationships, which are primarily a consequence of using this procedure, and as such cannot afford the framework by which would the carried out proceedings through the application of the consistency principle confirmed acceptance of the scientific-theoretical relevance and respectability. In order to make the valid research results serving to the inevitable foothold and place the primordial regularity in backing of the applicable principles and criteria’s measures pledged to partially elucidate the trademark features of, generated by the continuity, civic statuses, respectively civic motives build through interests and relationships.*

Considering the civil sphere of creation and enabling of relationships in its important involvement, maintenance, constitution and generating of

structures, condition and situations in society, social theory realizes the possibility of scientifically recognized and accepted evaluation, reaching the axioms which provide the research method only with reliability, solely confirms the allegation that achieved results ought to be accepted as valid ones. The research process' affirmation through the conceptual articulated and confirmed by the methodological postulates accepted through the verified and approved coherence with nature of life-giving sustainable reality supersedes the aberration finally expressed through the vicious circle, boarding from falling either into the so-called crude empiricism or equally failing to give the incentive to space whose outcomes are metaphysical objectifications or speculations.

Key words: *social theory, civic processes, civil standpoint, civic dynamics, liberal stage, post liberal principles, civil auto-purposefulness, civil laws exegesis course, the components of irrationality*

Savremeni politički i ekonomski uslovi učinili su aktuelnim određena građanska i društvena pitanja i probleme i ovim istraživanjem učinjen je napor da se oni mjerodavno rasvijetle, te putem tog rasvjetljavanja afirmira mjesto, značaj, uloga i funkcija **društvene teorije**.

Potiskivanje ili marginaliziranje društvene teorije dobijalo je na snazi procesom omogućavanog unapređivanja građanske dinamike, što se izražavalo osnaživanjem favoriziranjem pozicija građanskih stanovišta. Svojim konceptualiziranim pretpostavkama građanska stanovišta bitno prilagođavaju objektiviranja, odnosno daju doprinos funkcionalnom stvaranju neprikosновенosti iz postojeće građanske dinamike određeno proisticanih kompeticija. Objektivirajući različite stupnjeve aspekata građanskog procesa ili odgovarajuće prihvaćanim samim njegovim svojstvima, ova stanovišta karakterom svrsishodno prilagodljivog predočenja strukturiraju podršku i obezbjeđuju težište građanskom kursu, određenim uvjerenjem iznoseći i prikazujući da je vlastito stanovište konačno ostvarena, potpuno pouzdana istina o građanskom poretku. Na jedan ili drugi način omogućavajući zakonitosti građanskog društva i poretka, građanska stanovišta uokviruju ograničenja istina građanskog poretka, a društvena teorija težišnom naučnom dosljednošću o jedinstvu društvenog životu, iznoseći istine o građanskom društvu, građanskom procesu i poretku, ukazuje na način strukturiranja i funkcionalizacije građanskih odnosa,

unutar kojih rasvjetljavanje ovog strukturiranja i funkcionalizacije postaje *conditio sine qua non* diferencijacije društvenih i pozicije čovjeka pojedinca naspram procesa pukog favoriziranja građanskih veza i odnosa, isticane i ostvarivane njihove plauzibilne reputacije.

Dok je period XIX stoljeća priređivao osnove da građanske odnose reproducira kao sastavni dio društvenih odnosa, dominantno političko kontinuiranje održalo je svoj *raison d'être* na neprikosnovenosti slijeđenja i afirmiranog pridržavanja unaprijeđenih formi građanske regulatornosti. Dinamizirani građanski proces iziskuje unapređivane načine tumačenja sukladno izmijenjenom toku ostvarivanog građanskog potencijala i načinu uređivanja odnosa, da ovim zahtjevima svrsishodnost postavljaju građanski ciljevi i interesi, da slijed tim načinom uslišenih zahtjeva reverzibilno omogućuje dinamizam građanskog strukturiranja. Naime, uzajamno su omogućeni, uslovljeni i komplementarni građanska perspektiva i građanska stanovišta, građanska izgradnja odnosa i njome prihvaćenim institutom validacije izražavani oblici građanskog tumačenja.

U epohi građanskog liberalizma najopćenitiji okvir, politički i ekonomski, moguće ostvarivanog strukturiranja održavan je eksponentom nacije! Nacija relevantno supsumira građanske odnose osnovom razvojnog održavanja liberalizma i podržanim preobražajima cjelishodno uzimanih elemenata građanski artikuliranog obezbjeđivanja liberalne moći i predominacije. Unutar građanskih određenja *establishment* dominantno razvijane liberalne političke i ideološke regulacije naglašavao je značaj nacijom izražavanog obavljanja građanskih odnosa, da su ovi odnosi najdoslovnijom pravnom i političkom građanskom supremacijom konkretizirali svojstva državnog organizovanja i državnih mogućnosti.

Unutar zrelog liberalizma i posebno u stadiju postliberalizma **intenzivirana dinamika građanskog društva** zadobijala je specifičan tok! U stadiju zrelog liberalizma ovom dinamikom strukturirani politički i ekonomski odnosi i prilike održanim načinom uređivanja građanske perspektive određeno su diferencirali karakter političkih i ekonomskih odnosa, a u postliberalizmu prinudu ovih odnosa postavlja i unapređuje priroda artikuliranog pravca određivane tzv. konsenzualne, a u osnovi kategorički neprikosnovene političke isključivosti.

Društvena teorija u omogućavanju i posredovanju supstancijalno društvenog života istražuje društveni karakter svjetskohistorijskih odnosa, pronalazi i ne ostavlja zabašurenim da protivrječnosti građanskog razvitka grade i jačaju legitimitet komponenti negiranja i iracionalnosti, a omogućavani građanski razvoj pruža funkcionalnu podršku napretku ovih komponenti, te njihovo nedogledno podsticanje i kontinuiranje unaprijećenijim čini proces same građanske samosvrhovitosti. Kompleksno pristupajući cjelini odnosa građanske produkcije sa **neispuštenim, nezapostavljenim, ključno uvađavanim** načinom proisticane i ostvarivane iracionalnosti i negiranja, društvena teorija relevantno utvrđuje determiniranje društveno-historijskog događanja, a da ovo događanje ne svodi, ne redukuje, na favoriziranje građanske dominacije, na iznalaženje opravdanja produbljivane razdiobe racionaliteta i intenzivirane djelotvornosti postizanog iracionalnog potencijala. Građanska stanovišta svojim objektivijama građanske strukture odnosa zaokupljena su suprimiranim tretmanom komponenti iracionaliteta i negacije, a taj postupak sagledavanja olakšava otvaranje puta eskamotiranju da se društveni odnosi izgrađuju, na pravi način postoje i postavljaju funkcionalizacijom građanskih odnosa. Izričito prilagođenim generalizacijama ova stanovišta upućuju, konstituiraju i određuju da uopće nije svrsishodno uključivati građanske u društvene odnose i tim načinom diferenciranja analitički razmatrati legitimitet nadređivanja društvenih građanskim odnosima, jer njihovom istraživačkom vizijom data je predominantno, ako ne isključivo, relevancija građanskoj produkciji.

Važnost respektovanja metodološkog aksioma da ispravnost i istančanost istraživačkog postupka dovodi do cjelishodne precizacije pojmova i sintaksičkih određenja uvijek iznova uvjerava da upravo raščlanjavanje u jedinstvu i imenovanje u relevantnoj povezanosti stvari i pojava njihovim određenom prepoznatljivim imenima identificiranja mjerodavno obezbjeđuje naučnu istinu. Odgovarajuće zanemarujući društvena uporišta karaktera građanskog procesa u tretiranju raščlanjavanja, analiziranja, u povezivanju i elaboraciji pojava građanske sfere, shodno prilagođenom funkcionaliziranju i opravdanju legitimiteta građanske perspektive pronađenim i prihvaćenim metodskim postupcima, građanska stanovišta derogiraju mjesto i značenje ovog aksioma. Kontekst derogiranja vođen postupkom stupnja i načina prilagođavane dosljednosti i strukturiranja

izvjesnosti omogućava egzegeza graĎanske zakonitosti, a karakteristiĎno zasnivana, ako ne i iznuĎivara, elaboracija nuĎno zapada u *circulus vitiosus*. *Circulus vitiosus* osvjedodĎava nedostatak i pogrešku dokazivanja, a graĎanski historijski uslovi omoguĎuju graĎanski proisteklo i predoĎeno, od principa ove egzegeze i dominantnog shematizma o druŝtvu, saĎinjavano tumaĎenje i artifiĎijelnu povezanost prihvaĎenu jedinstvenim znaĎajem karaktera i funkcije ostvarivanih interesa. Prikazi ove povezanosti uvijek iznova konaĎno obraĎivanim konceptom razrjeŝavanja apokalipse Gordijevog Ďvora pronalaze kompenzacije druŝtvenih veza i odnosa, a *modusom procedendi* druŝtvenu zakonitost i druŝtveno postojanje podreĎuju graĎanskom postojanju i svrsishodno prilagoĎeni i izabrani naĎin graĎanskog ispitivanja **strukturira postupak stavljanja inkognito nepatvorenih uzroĎno-posljediĎnih druŝtvenih veza i odnosa**, tj. ovaj postupak omoguĎuje da se zanemari, uskrati identificiranje i legitiman karakter ovih veza i odnosa.

InterpretirajuĎi ovo dogaaĎanje prevashodno afirmativnim odrednicama i podrŝkom primijenjenim metodoloŝkim postupkom, egzegeza omoguĎavanja zakonitosti graĎanskog dogaaĎanja i graĎanske racionalnosti ujedno ostvaruje (iznuĎuje) svojim tematiziranjem, vlastito priznanje.

GraĎanskoj perspektivi, takoĎer, u odreĎeno iskristaliziranim historijskim uslovima podrŝku pruĎaju stanoviŝta koja izdvojeno tretiraju samu iracionalnost i njome omoguĎeno negiranje. Spomenimo tek razmatranja i stanoviŝte Friedricha Nietzschea! Nietzsche je graĎanskohistorijsku situaciju jednog perioda dijagnosticirao, a kada odreĎeno tematiziranje ispusti odgovoriti na pitanja otkuda, kako, kada i zaŝto determinacije historije i druŝtva, historijskih i druŝtvenih pojava i procesa, tada objektivacijama izostaje relevancija mjerodavnog upotpunjavanja uzroĎno-posljediĎnih veza, potrebna razmatranja i atributi nauĎne analize kojima se omoguĎuju fundamentalna razjaŝnjenja. OdgovarajuĎim uvidima ovi naĎini istraĎivaĎkog sagledavanja unose svjetlo u graĎansku i historijsku zbilju, ali i ostavljaju, otvaraju brojne moguĎnosti interpretacija, od onih da njihov karakter neposredno i cjelovito ukazuje na svu opskurnost intenziviranog strukturiranja iracionalnosti koju je u relevantnom kontinuiranju graĎanski proces moĎi uspio razviti, do onih da je to dijagnosticiranje samo u funkciji razvoja graĎanske relevancije moĎi.

Založena u konceptualizaciji da bitnije funkcionaliziraju građanske procese, da ostvare povoljnije uslove prihvaćenih preimućstva u obezbjeđivanju građanskih svrha, građanska stanovišta (i ne samo) liberalizma građanske protivrječnosti i suprotstavljanja ne sagledavaju u jedinstvenoj prirodi njima održavanog kontinuiranja. Ako taj aspekt i dolazi do izražaja u kriptografskoj ili čak mistificiranoj formi, u konkretiziranijem objektiviranju ona uzvisuju vrijednosti svrha građanske funkcionalizacije, a time iskristaliziranim načinima, metodima, kombiniranim instrumentarijem ili prilagodljivim sredstvima odgovarajuće usmjeravaju, odnosno redukuju i u pravilu pojednostavljaju kompleksnost povijesnog strukturiranja. Izrazi takvih analitičkih građanskih razmatranja sustižu se u matrici karakteristično postavljanog i određenog teorijskog tretmana, gdje se stupnjevi zastoja i stadiji insuficijencije građanske funkcionalizacije imenuju pojavama stagnacije, recesije, kriza ili depresije. Građansko sagledavanje ovih fenomena u tzv. zasebnosti građanskohistorijskog toka afirmira tip analitičkog razmatranja koji obezbjeđuje prostor konstatacijama da su ove faze objektivno date, da su one svojim dominantno stvorenim odnosima ne samo regulativne općoj društvenoj i historijskoj zbilji nego nadređuju kontinuitet građanskih zbivanja.

Građanska stanovišta na koncepcijski način svojim istraživačkim interesom s ciljem i težnjom svrsishodno postavljenog metodološkog postupka izostavljaju, zaobilaze ili izbjegavaju rasvijetliti i analizirati uslove proisticanja, načine formiranja i bitno održanog kontinuiranja građanskih pojava i, s obzirom na društvenu zakonomjernost, taj okvir im omogućuje da prirodu građanskog događanja svedu na mehanizme, instrumente, postupke i procese čije reglementiranje treba da obezbijedi samo to događanje, kao da građanske procese treba promatrati polazištem, a ne karakterom proizvedenih i proisteklih konsekvencija omogućene, slične i ostvarivane samosvrhovitosti. Valoriziranje eminentno naučnim instrumentima i kriterijima rezultata opservacija građanske egzistencije pokazuje da ona prevashodno prejudicira svrhe definirane i postavljene samim istraživačkim ciljevima. Ukoliko bi ta stanovišta u predmet analitičko-istraživačkog zanimanja stavila način svog sudjelovanja u ostvarivanoj podršci i omogućavanoj afirmaciji društvenih veza i odnosa, učinila bi nesuvislim, neizbježno najkonkretnije dokazala da izdaju sobom prihvaćeni i izabrani metodološki okvir, da svoje odgovarajuće usmjeravano zalaganje za unapređivani građanski proces

ne sačinjava alternativu društvu, društvenom *milieuu* u kojem bi motivi, potrebe, društveni interesi pojedinca bili relevantno zastupljeni, ostvarivani ili etablirani.

Tematiziranje društvenih pitanja i problema, karaktera i prirode čovjeka obilježjima koja podržavaju stanja i dinamičke preobražaje građanskih procesa, načine omogućavanja i izgrađivanja pojava građanske sfere, stanoviti je *modus vivendi* građanskih stanovišta. U odnosu na prirodu društvenih odnosa, na legitimitet životnih prilika i moralnih odnosa založena građanska razmatranja upotpunjavaju i osiguravaju ambijent i prostor strukturnom kontinuiranju građanskih procesa. Ona u uslovima osamostaljenijeg nadređivanja potrebe i interesa opravdanja same dominacije, svrsishodno principijelno intenziviranije, obezbjeđuju legitimnu funkcionalizaciju građanske tendencije. Slijedom ovih svrha, funkcija i odrednica groteskno se ističe da građanski procesi služe društvenom odnosu, da njihovo mjerodavno ostvarivanje doprinosi zalaganju za istinu, a da njihova afirmirana i određivana načela osvjedočuju životne vrijednosti, konstituiraju mjerila i odnose pravde.

Građanska stanovišta ovim načinom tematiziranja učvršćuju svoju funkciju! Posredstvom tog učvršćenja snaga faktičkih građanskih pritisaka obezbjeđuje bitno određuje, alteriranje građanskih stanovišta, a samo iskustvo ujedno postavlja dokaz, postaje saveznik tezi da je „zbijsko udaljenije od umnog“. Kontekst alteriranja njemu primjerenim sredstvima i mehanizmima racionalizacije, također, brojnim modusima „priziva umno“ izvodeći uvjeravanja, afirmirajući implikacije da je ono dostižno i da je sastavni aspekt neiznevjerenih očekivanja. Zbijski društveni problemi, u ovom smislu, sadržajem dobijaju građansku karakterizaciju i profiliranje, najpotpunija i jednoznačna, politička, ideološka, ekonomska ili, različitim prilagođavanjem, konkretizirano neadekvatna određivanja. Izostanak, onemogućavanje, suzbijanje, preprečavanje ili neuvažavanje nepatvorene artikulacije o društvu funkcionalno pomaže građansku svrhu, odnosno dobija građanski prihvatljiviji tretman i hoće da ospori stav (M. Horkheimer, H. Marcuse) da istina može postojati i kada je niko ne prihvata.

Posredstvom naučno-metodološki relevantno izvedenog uopćavanja inaugurira se istina! U građanskopozitivističkom

prihvatanju istine interesno se slijedi ujednostavljanje iskustvom, a samo po sebi dogmatiziranje dominantno veće ili transponuje iskustvo u tajanstvo i svojim obilježjima hoće da se opire tezi G. W. F. Hegela da svako vrijeme ima svoje okolnosti da ga valja tretirati iz njega samog. Vjerodostojnost ove teze omogućuje davanje prednosti životnim vrijednostima i principima naspram dogmatizma, mistificiranja, odnosno prikazivane svrhe intenzivirano osamostaljenog građanskog procesa koji funkcijom nadređivanja podvaja, svojim generativnim tokom suprotstavlja, građansko područje području društvenih odnosa.

Principi građanske dinamike strukturiraju mjere i određenja čiji karakter prisile prevashodno omogućuje, uslovljava, obezbjeđuje i razvija preimućstva za ostvarenje moći i dominacije, *condicio sine qua non* funkcioniranja i determiniranja građanskog procesa. Ostvarivanje tih preimućstava i pretpostavki, kako se vidi, zadobija se sinhronizirano sa funkcijama odgovarajućih građanskih stanovišta, koje su sami komplementi razvijane i unapređivane građanske prominentnosti. Nastanak pojedinih građanskih stanovišta ne samo da usmjereno podržava ili u pojedinim aspektima odgovarajuće reglementira pitanja nivoa određenog građanskog razvitka, već svojim građanski suponiranim proklamiranjem u prvom redu podsticajno favorizira i artikulira determinaciju racionalnosti. Na takav način tematizirana i efektuirana racionalnost onemogućuje da se uvaži, osvijetli, istraživanjem sagleda i objasni kurs produciranja i efektuiranih tejnji iracionalnosti, negiranja, a što je u konceptualizaciji projiciranog plana i doprinosu osnaživanih determinanti građanske pozitivnosti. Građansku pozitivnost podržavaju komplementi alteriranih građanskih stanovišta i ovo jedinstvo, prividno ili konstitucionalno, opriroćuje stabilizaciju i faktučku harmonizaciju građanskog poretka.

Ako se zanemare neki od historijskih perioda, **društvena teorija** razvijana je u sjeni ovog toka historijskih događanja i građanskih određenja. Istina, historijski period zenita klasnih kontraverzi (od sredine XIX stoljeća) pružio je društvenoj istraživačkoj analizi, sagledavanju i definiranju karaktera građanskih protivrječnosti, ključne pretpostavke putem kojih je postojeće historijske mogućnosti naučna relevancija legitimirala u mjerodavnom utemeljenju društvene teorije. Za svoj predmet ona nije mogla imati pojedine aspekte, periode ili samo građansko društvo, nego doslovno život i činioce posredovanja

totaliteta društva, cjelinu aspekata njegovog održanja, funkcionalizacije i reprodukcije. Uslovi intenzivirano klasnog načina ostvarivanja podređivanja inaugurirali su mogućnost sublimacije podređivanja u općenito klasnu integraciju. Agens ove integracije nije nužno proisticao samom sferom strukturiranog sačinjavanja građansko-povijesnog procesa. On se formirao mjerom potenciranog dispozitivnog socijalibiliteta i sudjelovanja u reciprocitetu artikuliranja i organizacije date općenitosti polariziranog podređivanja. Nasuprot razvijane i ostvarivane dominacije toka samog građanskog poretka, koji svojim stremljenjima kontinuelnim dinamizmom podržava, omogućuje preobraćanje supstancije u subjekt, polariziranim podređivanjem formiranoj klasi građanskim procesom je uskraćen legitimitet određnije uticajnog sudionika, odnosno građanski proces kontinuitetom učvršćuje i unapređuje uslove putem kojih se građanska svrsishodnost postavlja i ostvaruje samosvrhovitošću, a njen je konsekventni izraz subjektiviranje jedinstvene neprikosnovenosti nadređivanja

Ispitujući postojanje i čivot društva, društvena teorija ne uključuje i ne čini društvo strukturnim momentom prilagodljivog preostrojanja i preuređivanja, ne podređuje ga građanskoj perspektivi. Građanska perspektiva sudjeluje u strukturiranju društvenih odnosa i to je jedno od osnovnih područja istraživanja društvene teorije. Pored drugog, sistematska analiza karaktera stvaranja i izgrađivanja građanske funkcionalizacije odnosa čini značajan aspekt predmeta društvene teorije. Shodno odvijanju funkcionalizacije građanskih odnosa i u građanskim stanovištima njihovog sagledavanja i izražavanja *pro re nata* društvena teorija istražuje pretpostavke i način afirmiranja ove funkcionalizacije, također izgradnju i omogućavanje građanske infrastrukture, a domen građanske infrastrukture podrazumijeva prilagođeno stvaranje idejnih i ideoloških koncepata, manifestovanje proisticanja, dozirano izražavanog uključivanja građanskih suprotnosti, te i sam oblik razrješavanja protivrječnosti, negativnosti i negiranja unutar građanskog sistema odnosa i sl. Kriteriji i mjerila društvene teorije značajnije su dolazila do uvažavanja u periodima građanskih konvulzija, u situacijama za koje su zrelije historijske prilike svojim potrebama i interesima neposrednijeg prevladavanja protivrječnosti mjerodavnije nametale neminovnost razgraničavanja, razrješavanja sa odgovarajućim konsekvencama i aspektima *ancien regime*, a ono je uslovljeno otkrivanjem i

utvrđivanjem jasnijih, razgovjetnijih saznanja o relevanciji društvene i historijske zbilje i o karakteru građanske strukture odnosa. Ovim kontekstom historijski i politički uslovi su izgrađivali ambijent primjereno pripravnog potencijala, spremnosti da, **rekursom društvene racionalnosti, što će reći društvenog životu**, društvena teorija ustanovi vjerodostojne nalaze, a ovi nalazi se akceptiraju, omogućuju, uvažavaju ili ozvaničavaju u građanski izgrađenim i stvorenim uslovima, u prvom redu nezaobilaznom mjerom primarne relevancije prinudnog korigovanja i usklađivanja sa građanskim težnjama.

Izraze neposredne građanske produkcije, ostvarivane u dinamizmu općih protivrječnosti manifestnim principima racionaliteta, prate efekti i efektuiranje iracionalnosti, a ovo efektuiranje svojim determinantama funkcionalizira svojstva građanske tendencije, postiže kontinuiranje građanskog procesa i omogućuje sadržaje građanskih svrha. Slijedom ovog efektuiranja, unutar sinhronizirano nedinamiziranih aspekata nacionalno-državnog građansko-liberalnog legitimiteta, građanske prilike i protivrječnosti proizvodile su suprotnosti čije kontinuiranje je činilo i omogućavalo građanski razvoj. Shodno stupnju i intenzitetu zapriječenog dinamizma, u legitimitetu pozitivno izgrađivanog građanskog procesa, razvijana iracionalnost je i u podršci strukturirane snage proisteklo negativnog naslijeđa duhovno stvaranih narodnih ili nacionalnih tvorevina opredmetila amalgam, produkovala pripravan potencijal, da su proisticani uslovi građanskog fakticiteta i prakse bezizlaza i neizvjesnosti određivana podloga generirane prijemčivosti za instrumentalizaciju. Dakle, građanskim pritiskom stvoren i nacionalnim ograničavanjem uređivan ambijent insuficijencije liberalno-građanskog dinamizma i produktivnosti reflektuje suspenziju nacionalnog razvitka. Kako je nacija eksponent i sadržilac liberalno-građanske satisfakcije, insuficijencija građanskog dinamizma manifestuje udar na naciju! U ovom smislu iracionalni aspekti građanskog razvoja etabliraju uslove i prostor nacionalnih težnji, omogućuju, iznalaze i potvrđuju tzv. svoje eksponiranje da odgovarajućim intenzitetom se izraze, ispolje i definišu, a i da datim poretkom određuju građanski usmjeravanu afirmaciju.

Kao producirana komponenta građanskog razvitka iracionalnost efektuira negiranje individualnosti pojedinca, razgrađuje odnose organizacije i legitimiteta društvenosti. Na ovaj način iracionalnost je

nezaobilazni predmet društvene teorije. Dok u datim historijskim uslovima građanska stanovišta afirmiraju favoriziranje procedura unaprećivanja održanja građanskih konstitucija, doprinose determiniranju i postupaka i pojava koje pospješuju ostvarenje građanske dobiti (precizacija određuje sintagmu opsluživanje dobiti), a iracionalnost iza paravana *pro domo* dinamizira građansku scenu, dotle društvena teorija unutar bavljenja građanskim poretkom i režimom istražuje iracionalnost u nastanku, u njoj funkciji, održanju, što uključuje da mjerodavnom dosljednošću nauke također fokusiranu analizu aspektira na funkciju, upotrebu i manipulaciju iracionalnosti, na njeno samo instrumentaliziranje.

Kako je implicite isticano, iracionalnost ima svoju djelotvornost, a unaprećivanim građanskim poretkom i intenzitet svoje funkcionalne postojanosti. Iracionalnost zbog toga posreduje građanske odnose, a građanski odnosi konstitutivno sudjeluju u odnosima društva i činjenicom cjeline su predmet istraživanja društvene teorije. Društvenoj teoriji je zadato da bez ostatka ispituje i rasvjetljava građansku scenu i njenim brojnim segmentima i pravcima, supstancijalnim karakteristikama nastanka, održanja, djelotvornosti stvorenih i stvaranih njenih funkcionalnih određenja, kontekst manifestovane iracionalnosti.

Građanska stanovišta opredijeljena za podršku građanskoj sferi odnosa bave se načinima održanja i unaprećenja mjera i aspekata građanskih odnosa, a njih principijelno podstiče i omogućuje uspješno ostvarivanje dobiti. U ovom smislu kurs i cijena dobiti je njeno ostvarenje. Od građanskih stanovišta stanovito je degutantno očekivati ili zahtijevati da osvjetljavaju proizvođenja, ulogu, mjesto i funkciju fenomena iracionalnosti. S kraja pedesetih godina dvadesetog stoljeća polemike vođene smislom teorijske relevancije i pouzdanosti između pozitivizma i naučne teorije, danas, u dobu globalizacije, ne bi bile tek anahrone, već i besmislene.

Prvenstvenim zanimanjem za položaj pojedinca u građanskim odnosima i u društvu, te unutar stvaranih i određivanih determinanti samim građanskim razvitkom i uspostavljenim građanskim poretkom posredovanja društvenih građanskim odnosima, društvena teorija sagledava mehanizme, načine i procese putem kojih dolazi do karakterističnog prihvatanja, uključivanja i prilagođavanja pojedinca u

ovaj poredak i ovaj razvitak. Taj motiv nužno je usmjeren na “rekapitulaciju” filozofskog, teorijskokulturnog i stvaralaštva naučno utemeljenog, na prihvatanje neospornih nalaza u dinamizmu sagledanih aspekata, što će reći da objektivirane istine o gračanskim odnosima, potvrđene relevantnim naučnim i filozofskim valoriziranjem o društvu, pojedincu, historijskom razvoju, postaju uporište i dinamična snaga društvene teorije i, ponajprije, platforma društvenog postojanja i podržavanja pojedinca u njegovoj individualnosti.

Stvaralaštvo potpune i kompleksne valjanosti u obuhvatnom i najširem smislu sadrži razmatranja i istraživačko-saznajne rezultate koji rasvjetljavaju određujuće aspekte datih perioda i adekvatno predoče za date periode i situacije produciranje i gračanskih i društvenih odnosa u karakteristikama značajnim za društveno-historijsku produkciju odnosa uopće. Društveno-teorijska razmatranja zadobijaju mjeru pouzdanosti od uvida i saznanja proisteklih primjenom relevantnog metodološkog okvira na konkretnoistraživački uvađavano objedinjavanje funkcionaliziranih aspekata društva i u objektivnoj općenitosti potvrđenih, verificiranih i valoriziranih naučnih premisa.

Dakle, shodno unapređivanoj funkcionalizaciji, opravdavanju i afirmiranju gračanske dinamike, također izostalim uslovima razvoja strukturno neophodnih aspekata prilagođavanja gračanskom prosperitetu i iznalaženju mogućih puteva otklanjanja insuficijencije i ograničenja u obezbjeđenju potrebnog mjesta gračanskom poretku nastajala su i razvijala se gračanska stanovišta. Ona su pristalim sadejstvom pripadno proisticane legitimacije nastajala u specifičnoj uzajamnoj uslovljenosti gračanskim razvitkom, u teorijskoj i filozofskoj izvjesnosti odgovarajuće nošena gračanski ostvarivanom i omogućavanom perspektivom.

Specifična uzajamna uslovljenost evoluirala! Gračanska teorijska i filozofska razmatranja prvobitnih okolnosti ranoliberalnih stupnjeva gračanskog društva mogla su pretpostavljati, zasnivati i stvaralački više raspolagati omogućavanom inventivnošću, a unutar gračanskog time ispostavljati legitimitet društvenog načina istraživanja i tretiranja povijesnih fenomena, da navedemo samo Adama Smitha, Davida Ricarda i G. W. F. Hegela, dok savremene gračanske teorije prate različiti oblici pozitivizma, gračanskog domesticiranja relativizmom,

apsolutizacijom da se radikalnije eskamotira društveni *milieu* u logici građanski prilagođenog opserviranja, funkcionalnog prikazivanja ostvarivane građanske uslovljenosti i svrha regulatorno postizanog osamostaljenja građanskih ciljeva i interesa. Ustvari, ključ produkcije iracionalnosti građanska stanovišta eskamotiraju, načinom takvog eskamotiranja postaju aktuelna, aktueliziranjem protektivno ostvaruju funkcije neophodne tzv. unaprećivanju građanske zbilje. U pogledu sagledavanja razvoja društvene teorije, dosljedno mogućem uključenju najširih društvenih razmatranja u doprinos poziciji, izgraćivanom stanju i unaprećanju funkcionalizacije u odnosima konkretnog individuuma i životno determiniranih uslova i odnosa društva, bilo bi uputno i značajno valorizirati koji aspekti, npr. stvaranja A. Smitha, D. Ricarda, uprkos ili upravo zbog društveno-naučne valjanosti nisu bivali, odnosno nisu mogli biti prihvaćeni.

Specifićnijim dijelom savremeno postavljeno građansko stvaranje karakteriše omogućavana građanska precedentnost, a ona afirmirano podržava i funkcionalizira građanski politički i ekonomski razvojni potencijal. U zalaganju da budu supstitucija društvenoj teoriji istraživanja građanskih teorija o fakticitetu građanskih odnosa u uopćavanju, ostvaruju mogućnosti kombiniranja predmetno date društvene povezanosti, a fakticitet postojeće i građane infrastrukture osigurava stvaranim opservacijama potrebnu funkcionalnost i važenje, što je samo faktičko prilagoćavanje u sudjelovanju na dinamiziranju građanskog poretka i građanskog sistema odnosa.

U uslovima i okolnostima najodsudnijih globalnih integracija, u postliberalnom ambijentu, građanska stanovišta, te i šno odgovarajućom egzegezom odvijanja zakonitosti građanskog društva, doprinose unaprećivanju građanske samosvrhovitosti. Postliberalna građanska samosvrhovitost izrasli je oblik spoljašnje svrsishodnosti. Zamajac dinamićkih građanskih protivrjećnosti njome omogućuje i postavlja građansku implikaciju negiranja u sferu zasebnosti, te utoliko ona nije samo produkt ostvarene postliberalne građanske regulacije, nego tu regulaciju specifićno uslovljava dajući joj mjeru adekvatne sveobuhvatnosti i jedinstvene potpunosti.

Društvenu teoriju najdirektnije zanimaju građanski odnosi produktiviteta i razvoja i načini opserviranja tih odnosa unutar pozitivno datih stanja i situacija životnog ostvarenja i funkcionalizacije

društvenih odnosa. Građansko-teorijska istraživačka analiza i interpretacija regulirano favorizira strukturiranu neprikosновенost građanskih odnosa i smješta implikaciju negiranja u podešen i prilagodljiv okvir sagledavanja, a ovom osnovom se omogućuje kontinuitet građanskog održanja na način važnog usmjeravanja i dovođenja općegrađanskih odnosa produktiviteta u samosvrhovitost. Unutar temeljnih naučnoistraživačkih analiza društvena teorija ima prvenstveni interes da ustanovi **kojim stupnjem građanska stanovišta dezavuiraju mjeru istine**. Služeći se naučnim principima i kriterijima, društvena naučna teorija primjenom principa dosljednosti u najdoslovnijem smislu, pored drugog rekursom, pouzdano utvrđuje, rasvjetljava i valorizira građanske opservacije. Proistekle iz funkcionalno određenih uslova i okolnosti, građanske opservacije usmjeravaju zanimanje za način karakterističnog odvijanja odnosa odgovarajućeg građanskog legitimiteta, a tim kontekstom i težištem da ustanove za pojedini historijski stadij, za eventualnu involutivnost moguće iznalaženje primjenjivo inoviranih sredstava, puteva i postupaka političkog, ekonomskog, ideološkog, urečivanja i strukturiranja pojava toga legitimiteta. Slijedom prilagođavanja aktuelnim činocima građanskog dinamizma data politička struktura afirmira svoje mjesto. Sigurno je da na taj način građanska stanovišta usmjereno određeno potpomažu na građanskim postignućima stvaranje i iznošenje građanske istine, tj. omogućuju istinu građanske relevancije putem egzegeze odvijanja zakonitosti građanskog društva. Posredstvom egzegeze odvijanja zakonitosti građanskog društva građanska stanovišta „dokazuju“ nadređenost građanske strukture odnosa samim činjenicama društvenog i historijskog legitimiteta, a prema karakteru i kontinuitetu udovoljavanja svrhama građanskog perspektivizma njihove analize i ostvarena građanska spoznaja iznova usmjeravaju i aktueliziraju primjenjivo važenje principa; ona uopćavanjem iznalaze „svrsishodnija tumačenja“, a time ujedno obezbjeđuju da prethodna građanska stanovišta pravom na građanski uslovljenu satisfakciju dominantno podržavaju pitanja vremena, tj. izmijenjeno prilagodljive oblike strukturiranja građanske legitimnosti.

Dezavuacija nastaje utoliko i tada kada se građanska istina primarno postavlja za istinu društveno-naučne relevancije; građanska istina kao egzegeza odvijanja građanske zakonitosti služi u funkcionalizaciji načina građanskog razvoja, određeno prikazuje ovaj razvoj, a prihvaćenim načinom tumačenja zahvata njegovo

omogućavanje. Građansku zakonitost protektira ekonomsko-političko posredovanje društveno-historijskih odnosa. Sama za sebe određenim načinom prominencije građanska stanovišta to protektiranje bitno pretpostavljaju, a odgovarajućim njegovim oblikom pokušavaju valorizirati same društvene odnose. U primjenjivanim saznanjima-istraživačkim ciljevima, motivima i interesima, analitičkom upotrebom određenih artefakata, zatamljivanje raščlanjenja i diferenciranja građanskog produktiviteta sa njemu pripadnom zakonitošću i isključivošću naspram društvenog *milieua*, kako je istaknuto, već neosporno rezultira modusom *circulus vitiosusa*, dokazom naučnog zastranjivanja i prevashodno namjere slijeđenja tejnji da se pojave i odnosi samih društveno-historijskih procesa nadomješteno projiciraju, a sredstva, svrhe i uzroci načina građanske perspektive prilagodljivim “kombinacijama” u željenom konceptualiziranju svrhovito opravdavaju i prikazuju legitimitetom neprikosновенosti.

Ovi načini tematiziranja ne upućuju samo da se radi o rangupotrebe saznanjnih rezultata građanskih razmatranja, građanskih objektivacija i stanovišta, nego i u historijskom smislu i uopće brojnost njihovih promjenljivih, mijenjanih i smjenjivih određenja otkriva i rasvjetljava njihov karakter, njihovu stanovitu teorijsku varijabilnost, u paravanu općenitosti funkcionalizaciju i relativiziranost, relativizaciju koja može da pronalazi odgovarajuće uporište, da se opravdava građansko-historijskim promjenama i kretanjem. Podršku koju ova stanovišta pružaju samom fakticitetu stupnjevitosti građanske perspektive, bilo da je riječ o implikaciji dogmatske relativiziranosti, mistifikaciji u određenom obliku, odnosno apsolutizaciji racionalnosti ili iracionaliteta, ona omogućuju samu ovu perspektivu tipom odgovarajuće egzegeze koncentrirane da sagledavanjem relevancije nekih određenih aspekata karakterističnog stadija građansko-historijskih prilika i odnosa potiskuju značaj strukturiranih uticaja na determiniranje pojava društva, a te prilike i odnosi odgovarajuće nameću, produciraju, grade, kontinuiraju i afirmiraju ambijent građanskih uticaja. Procesom građanske dinamike postizana i konkretizirano razvijana određenja primarno funkcionaliziraju građanske odnose, a radikalizacija građanskog interesa neposredno postavlja pretenziju, neposredno se zalaže da slijedi, ustanovljava i najdosljednije utvrđuje mjere karakterizacija samog društva. Naučno tretiranje i rasvjetljavanje principa, kriterija i vrijednosti procesa građanski proizvedenih i konstituiranih odnosa analizira građanski

legitimitet i odnose funkcijom njihove izgradnje, uključivanja u strukturiranje društvenog objektiviteta i u mjerila životnodruštvenih vrijednosti.

Spoznaje građanskih stanovišta u datom sistemu i poretku također hoće da daju funkcionalni doprinos, ako ne premošćivanju, onda urečivanim konkretiziranjem prevladavanju, preobražavanju i zataškavanju objektivirano stvarane građanske podvojenosti proklamiranog i omogućavanog. Sa tih osnova provodi se, jača, virtuelno faktička ili deklarativna namjera za poželjno moguće, a djelotvorno ostaje latentno proisticano, konstituirano i te latencije u svojoj osnovi i biti zadobijaju odrednice neumitno ispostavljenog nadrečivanja. Na ovaj način društveno iziskivano ostaje konceptualizirana proklamacija neophodna da konkretizirano uravnotežuje i uravnoteživanjem funkcionalizira izgrađivanje održavanje uslova građanskog procesa, a unutar izražavanja i prikazivanja da se stvara, ili teži stvaranju, društvene kohezije.

Nasuprot građanskim stanovištima, koja u opserviranju isključivo prate, afirmiraju i funkcionalno osnažuju načine i činioce građanskog prosperiteta, društvena teorija naučnom metodologijom ustanovljava i strukturira kontekst manifestacija, uticaj, posredovano reflektiranje i determinaciju održanih preobražaja u društvenim i građanskim odnosima. Ona na taj način ne dozvoljava da funkcionalizacija i strukturiranje omogućavanog građanskog razvitka postane paradigma društvene zakonitosti i mjera za strukturiranje društvenih odnosa. Naučno ispitivanje građanskih odnosa ne podliježe kombinatorici! Ono građanske odnose sagledava u legitimitetu građanskih protivrječnosti i kontraverzi, u implikacijama i produktivitetu i iracionalnosti, negiranja, sučeljavanja i suprotstavljanja, a ove odrednice unapriječeni zreoliberalni i postliberalni stadiji zadobijenim, stvorenim ambijentom inkorporiraju ili dominantnom isključivošću mogu posebno instrumentalizirano upotrebljavati. U ovom smislu naučno pouzdana metodologija pruža mogućnost dolaska do relevantnih saznanja o načinu, oblicima, uporištima i razlozima bitnog strukturiranja građanskih odnosa. Utvrčena društveno-naučna relevantnost načina strukturiranja, održavanja i razvoja građanskih odnosa istiskuje sirovi empirizam, a i iz analognih razloga njegovani apstraktno-teorijski konstruktivizam; ovi proističu, kako se uzima, iz njihovog navodno uzajamnog

ispravljanja. U predmet svoje analize društvena teorija također postavlja pretpostavke pojedinih načina nastanka pozitivističkih stanovišta, a ti fakti svojevrsno pripomažu, doprinose, odgovarajuće obezbjeđuju mogućnost utvrđivanja analitičko-generiranog okvira građanskih razvojnih procesa svrhom ispravnog tretiranja društvenih pojava i mjerodavnije precizacije historijskih određenja.

Društvena teorija prevashodno respektuje nauku historije i, s tim u vezi, dijalektički metod u osnovnom smjeru „kritike političke ekonomije“. Utvrđivanjem historijskih određenja također naučno-metodološka analitička relevancija društvenoj teoriji omogućuje i stvara prostor sagledavanju determinanti društvenih protivrječnosti putem kojih ispitivane pojave društvenih odnosa i odnosi građanskog strukturiranja dobijaju na legitimiranom značenju diferencijacije i precizacije.

Istraživačkim tretmanom u historijskom identificiranju pretpostavki kontinuiranja građanskog poretka i građanskog sistema društvena teorija osvjetljava način konstituiranja i funkcije građanske samosvrhovitosti. Stadijem postliberalizma građanska samosvrhovitost svojim mjestom postaje neposrednije isključiva, a njen svojevrsno izgrađeni kontekst omogućavanja pruža tipično afirmiran okvir za izvođenje neosporne i egzaktno analize strukture, osnova i težnji kojima je građanski proces modificiran, kojima je postignuto građansko nadređivanje neposrednije otvorilo prostor sagledavanju na koji način postliberalni, globalni građanski principi izrazitije sudjeluju u dominantno osamostaljenijem uređivanju i usmjeravaju protivrječnosti i pojava manifestovanih *milieuom* društva i postignutim građanskim razvojem. Naučno-društvena analiza utvrđuje da su isključivošću postliberalnog razvoja osnaživani procesi građanskog razvitka postigli građansku samosvrhovitost kao dospjelu „supstanciju u subjektiviranje“. Također, društvena teorija uvažava građansku funkcionalnost, ali je daleko od toga da nju favorizira ili da je u predmet istraživačkog zanimanja uzima motom isključivosti, motom traženja načela za opravdavanje njene dominacije i podrške njenom nadređivanju.

Pouzdanim naučno-metodološkim instrumentarijem društvena teorija istražuje poredak građanskog svijeta i konstituciju građanskih odnosa zahvatajući predmetom analize cjelovitu funkcionalnost tih

odnosa, produkovanu ili proizvedenu agensima graĀanskih politiĀkih, ideoloških i ekonomskih struktura. Dakle, društvena teorija tretira, istraŀuje, analizira i utvrĀuje uzroĀno-posljediĀne veze datog strukturiranja na temelju društveno-nauĀnog povezivanja i dekodiranja Āinjenica, unutar Āega je graĀanska funkcionalizacija odnosa implikacija za odreĀenje društvene zakonitosti. Egzegezu odvijanja graĀanske zakonitosti, omoguĀavanje graĀanskog sistema odnosa i poretka, podstiĀu i funkcionaliziraju graĀanska stanovišta! GraĀanska stanovišta zasigurno manifestuju utilitarne i pragmatske odrednice i svojstva i bitno se priklanjaju stupnjevima u odrĀanju, strukturiranju i funkcionalizaciji graĀanske tendencije, a ovu tendenciju i njene aspekte sagledavaju zapostavljanjem, stanovito ordiniranim iskljuĀivanjem koordinata društvenih potreba, interesa, ciljeva, odnosno motiva samog Āovjeka pojedinca i njegovih društvenih odreĀenja.

GraĀanski svijet odluĀno nadreĀuju graĀanske zakonitosti, a regulaciju i strukturiranje tog nadreĀivanja funkcionaliziraju proisticane iracionalne implikacije i komponente. GraĀanske zakonitosti ne samo ukljuĀuju nego i stvaraju aktere graĀanske produkcije unutar odreĀujuĀeg posredovanja graĀanskih svrha, kako to u pojedinim stadijima prema izgraĀeno vaŀeĀim principima graĀanskog razvitka zamajac ekonomske, politiĀke i ideološke perspektive prilagoĀeno omoguĀuje i funkcionalizira.

Predmet društvene teorije je utoliko kompleks graĀanskih odnosa, graĀanski proisticanih, konstituiranih, afirmiranih i ostvarivanih vrijednosti, odnosi perspektive i produkcije i racionalnosti i iracionaliteta, s tim u vezi, dosljedno omoguĀeno ostvarivanje negiranja individualnih i vrijednosti društva i društvenog individuuma. Naspram društvene teorije, graĀanska stanovišta putem egzegeze odvijanja graĀanske zakonitosti omoguĀuju i, prema datom stanju i poretku, tematiziranjem podrĀavaju svrhe graĀanskog organizovanja, opredjeljenja ili stadije karakteristiĀne graĀanske dinamike, nivoe i stupnjeve formirane funkcionalizacije graĀanski izgraĀenih odnosa. To podrazumijeva da graĀanska stanovišta predominantno afirmiraju graĀanska odreĀenja i putem ovih odreĀenja, primat njihovih prevashodno ostvarivanih svrha, potreba ili interesa, zalaŀuĀi se da prikaŀu stvaranje i produkciju društvenih odnosa i samo odgovarajuĀe društveno organizovanje sastavnim dijelom ovih odreĀenja.

U dinamici graĎanskih odnosa aspektima iracionalnosti ključno se uspostavlja i odreĎuje negiranje manifestacija konstituiranja moći, te strukturiraju osnove graĎanskih dinamiĎkih preobraĎaja i uz to pravac odrĎavanog kontinuiteta graĎanskog sistema odnosa. IstraĎivaĎku preokupaciju društvene teorije primarno ĉini historijski, društveni, graĎanski legitimitet promjena! Identificiranje faktora promjene ne samo da nije na planu dogmatizacije, nego umanjuje mogućnost pogrešnog utvrĎivanja, vrednovanja i ocjenjivanja odgovarajuće ključnih determinanti samih društvenih i graĎanskih ĉinjenica, društveno-historijskih fakata i njihovih odnosa.

Intenzitet stvaranih i manifestovanih graĎanskih i društvenih protivrjeĎnosti relevantna je predmetno-produktivna saznavno-istraĎivaĎka osnova društvene teorije. Istina, pojedini stadiji historijskog razvitka omogućuju i izgraĎuju odgovarajući karakter tih protivrjeĎnosti, a nauĎno-teorijsko valoriziranje odreĎuje, uvaĎava, sagledava i identificira funkcionalna obiljeĎja i naĉin produkcije tih protivrjeĎnosti. Ako pojedini stadij ovog razvitka svojim determinantama i obiljeĎjima ne daje ili izostavlja da pruĎi podršku produktivno-uspješnoj nauĎnoj i stvaralaĎkoj opservaciji samog društvenog legitimiteta, to u prvom redu znaĉi da su iz manifestnih ili iz suštinskih razloga implikacije graĎanskog legitimiteta odrĎavale ambijent unutar kojeg graĎanske tvorevine, razvoj i odnos graĎanskih struktura i snaga nije doveo do oplodotvorenja stanja i prilika iz kojih bi se jasnije opredijelio znaĉaj, aktuelizirala identifikacija i diferencijacija fenomena relevantnih za društvo, za njegove tvorevine i konstitucije.

S druge strane, aspekti ostvarivanog i afirmiranog pritiska iracionaliteta, negativnosti i negiranja ne mogu da ne osnaĎe aktuelnost, vjerodostojnost i znaĉaj onog što obuhvata kontekst društvene teorije. Najeminentnije zanimanje za društveni ťivot apostrofira društvenu zakonitost. NadreĎivanje graĎanske zakonitosti društvenom ťivotu suprotstavlja se samom ťivotu, a kada povišenim pritiskom intenzitet suprotstavljanja, svojom djelotvornošću i stupnjem zaposjedanja i proširivanja, postane neposrednije jasniji, stvaraju se graĎanski motivi mogućih opravdanja postojećih ili izgraĎivanih ustanova, struktura, instituta, navodno produciranog uravnoteĎivanja odrĎavanog graĎanskog procesa, a proces ove suprotstavljenosti graĎanski se determinira za dosljedno prihvaćenu, opriroĎenu

neumitnost. Praktično se afirmira njegov ireverzibilni odnos. Mjerodavna filozofska istraživanja su ovaj proces odredila, obuhvatno pouzdano sagledala i rasvijetlila, te dokazala da se radi o preobraćanju supstancije u subjekt. Stvaralačka istraživačka analiza ne ostavlja *inkognito* da tok građanskih protivrječnosti dinamikom produciranog iracionaliteta izvjesno podržava pravac građanskih preobraćaja, da svojim tretmanom građanska stanovišta te interese podstiču. Činjenica da se intenzitet i supstancijalitet determiniranih preobraćaja postojano unapređuje, a po svom težištu i karakteru osnaživani disparitet deklarativnog i stvarnog s druge strane povećava potrebu pozivanja na proklamovano, to podrazumijeva da se u postliberalnim prilikama konsekvence iracionaliteta manje ostvaruju načinom zataškavanja, zanemarivanja ili suprimiranja, te su one i negiranje primarno ustanovljene supremacijom procesa involviranog održanja prednosti moći. Tim putem u apsolutizaciji moć nije primarno potaknuta da funkcionalizira, da ostvaruje mjeru građanski tzv. korektivnog uravnoteživanja.

Dakle, putem naučno-metodološke relevancije sagledavanog građanskog produktiviteta, građanskog razvoja i građanskih protivrječnosti društvena teorija legitimira društvenu zbilju! Društvena zbilja inkorporira i odgovarajuće je određena strukturom izgradnje i proisticanja građanskih odnosa i ne može trpjeti poistovjećenje sa građanskim odnosima koji se građanskim teorijama i egzegezom omogućavanja prikazuju bilo apsolutizacijom relativiteta, favoriziranom racionalnošću, potpunom dominacijom iracionalnosti, ili drugim oblicima redukcije i ujednostavljivanja. Unutar procesa takvog strukturiranja implikacije iracionalnosti, negiranja i negativiteta konstituiraju determinante moći, dominacije, održava se funkcionalni kontinuitet građanskog društva. Te aspekte društvena teorija rasvjetljava svrhom naučnog fundiranja. Građanska egzegeza o odvijanju zakonitosti građanskog društva prioritet daje konceptualnom usklaćivanju značajnom za mogućnosti da saznajni rezultati budu u domenu unapređenja i opravdavanja funkcionalizacije građanskog sistema odnosa. U ovom smislu ona artifičijelno i persuazivno kombinuje, a postupcima, metodima i mehanizmima ispitivanja i saznavanja priključuje i prilagođava pojave građanske sfere omogućavanjem građanskim interesima i ciljevima i kursu građanskog perspektivizma.

Građanska egzegeza o omogućavanju građanskog društva favorizirano, izdvajajući iz orbite nepatvorenih obilježja društva predmet građanske perspektive, ističe i efektuira kriterije i mjerila neophodna podršci građanskom objektiviranju i eliminacijom relevantno produciranog negativiteta i negiranja pruža projicirani doprinos ostvarivanju građanske samosvrhovitosti.

Iracionalnost, negiranje i negativitet građanska stanovišta sebi svojstvenim načinima eskamotiraju, funkcionalno prilagodljivo relegiraju determinante individuuma i samog društva, a da na intenzitetu dobija opravdanje i funkcionalna afirmacija građanske perspektive.

Rezultati i nalazi egzegeze odvijanja i omogućavanja zakonitosti građanskog društva zadovoljavaju svoj cilj ukoliko shodno modificiranim prilikama doprinose unaprećivanoj funkcionalizaciji produciranih građanskih ciljeva i ostvarivane samosvrhovitosti.